



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 359/2012-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. S., S., zastúpeného advokátom JUDr. T. S., PhD., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 12/2011 a jeho uznesením z 31. augusta 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. S. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2011 doručená sťažnosť MUDr. D. S., S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 12/2011 a jeho uznesením z 31. augusta 2011.

V konkrétnostiach sťažovateľ uviedol, že *„Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bol porušený tým, že Krajský súd v Prešove vydal uznesenie z 31. augusta 2011 sp. zn. 2 NcC 12/2011 s... nezrozumiteľným výrokom“*, v dôsledku čoho *„už samotné nesplnenie požiadavky zrozumiteľnosti výroku napadnutého uznesenia je dôvodom na zrušenie sťažnosťou napadnutého uznesenia Krajského súdu v Prešove“*. Sťažovateľ tiež uviedol, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu považuje za arbitrárne a z ústavného hľadiska neudržateľné do tej miery, že *„to malo za následok porušenie označených ústavnoprocených práv sťažovateľa“*, konkrétne *„základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“*.

Pokiaľ ide o porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, sťažovateľ uviedol, že *„neaplikovaním zákonného ustanovenia § 11 ods. 1 vety druhej O. s. p. Krajským súdom v Prešove došlo k porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“*, pričom *„Porušením základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa*

čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“, pretože „O nariadení predbežného opatrenia nemôže rozhodnúť súd, ktorý je podľa § 11 ods. 1 O. s. p. miestne nepríslušný.“.

Pokiaľ ide o porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy, sťažovateľ uviedol, že konanie krajského súdu „... je jednostranné, odôvodnenie uznesenia... nesie znak arbitrárnosti a zároveň je porušené právo na rovnosť v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky“.

Pretože krajský súd nedal sťažovateľovi podľa jeho tvrdenia možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, porušil jeho základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy – právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Pokiaľ ide o porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažovateľ uviedol: „Pretože krajský súd nepostupoval v súlade s princípom rovnosti zbraní a princípom kontradiktórnosti konania porušil napadnutým uznesením právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

Sťažovateľ preto tvrdil, že „Pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby Ústavný súd Slovenskej republiky využil svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a preto aby vyhovel návrhu sťažovateľa a zrušil označené uznesenie Krajského súdu v Prešove a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo MUDr. D. S. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu

v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 12/2011 a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 12/2011 z 31. augusta 2011 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 12/2011 z 31. augusta 2011 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Priznáva MUDr. D. S. primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- €, ktoré je povinný vyplatiť Krajský súd v Prešove MUDr. D. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť MUDr. D. S. trovy konania v sume 261,82 €... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. T. S., PhD. advokáta so sídlom v K. “

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 12/2011 a jeho uznesením z 31. augusta 2011, ktorým rozhodol, že na konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti sťažovateľa (vrátane konania o predbežnom opatrení) je príslušný Okresný súd Ružomberok. Z uvedeného vyplýva, že napriek tomu, že sťažovateľ namietal porušenie viacerých základných práv, podstata jeho sťažnosti spočíva v namietanom porušení základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, keďže o predbežnom opatrení v právnej veci starostlivosti súdu o jeho maloleté deti mal rozhodnúť Okresný súd Prešov, a nie Okresný súd Ružomberok. Tým, že krajský súd rozhodol, že týmto súdom je Okresný súd Ružomberok, podľa sťažovateľa porušil jeho základné právo na zákonného sudcu.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát uznal, že medzi takéto účinné právne prostriedky nápravy možno v určitých prípadoch považovať aj dovolanie podľa § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Hoci Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 ods. 4 vylučuje prípustnosť dovolania vo veciach upravených zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (s výnimkou rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení), ústavný súd vo svojej judikatúre k prípustnosti dovolania vyslovil, že prípustnosť dovolania opierajúceho sa o niektorý z dôvodov podľa § 237 OSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania, ak sa v ňom namieta niektorá z procesných väd konania uvedených v tomto ustanovení. V takýchto prípadoch možno napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie vylúčené (III. ÚS 171/06, IV. ÚS 238/07, II. ÚS 1/08).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatoval, že „závažné procesné pochybenia súdov (vrátane porušenia základného práva na zákonného sudcu)... sú jednak dôvodom na podanie odvolania... a jednak dovolania podľa § 237 písm. g) OSP“, takže „porušenie ústavou garantovaného základného práva neodňateľnosti zákonnému sudcovi odôvodňuje podanie tak riadneho ako aj mimoriadneho opravného prostriedku“ (IV. ÚS 10/02). Taký je aj prípad sťažovateľa, ktorý namietal, že krajský súd postupom a označeným uznesením porušil jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. V rámci Občianskeho súdneho poriadku ide o zákonný dôvod dovolania podľa § 237 písm. g) OSP, t.j. „nesprávne obsadený súd“, keďže „Účelom práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu ktorý je vecne a miestne príslušný“ (II. ÚS 87/01).

Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v konaní postihnutom niektorou procesnou vadou uvedenou v § 237 OSP (a to aj vo veciach, v ktorých je inak dovolanie podľa § 238 ods. 4 OSP vylúčené) vyplýva aj z praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok sp. zn. 5 Cdo 147/01). Zo sťažnosti sťažovateľa a ani z jej príloh však nevyplývalo, že by na ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (okrem odvolania) využil aj dovolanie s poukazom na niektorý z dôvodov podľa § 237 OSP, keď bol toho názoru, že v jeho veci je použiteľné len mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Ústavný súd preto uvádza, že skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil svoje právo na podanie dovolania ako účinného a dostupného právneho prostriedku ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, nemôže byť dôvodom na to, aby ústavný súd jeho procesné pochybenie napravoval prostredníctvom a v rámci konania o ústavnej sťažnosti, pretože nie je ani alternatívou a ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa mal domáhať ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy prostredníctvom dovolania podľa § 236 a nasl. OSP v systéme všeobecného súdnictva, a nie ústavnou sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

V zásade rovnaké odôvodnenie ústavný súd použil aj vo vzťahu k namietanému porušeniu ďalších práv (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru), podstata ktorých podľa sťažovateľa spočívala v odňatí (nezákonnom obmedzení) ich reálneho uplatnenia v konaní pred krajským súdom. Ústavný súd preto uvádza, že pokiaľ bol sťažovateľ presvedčený o závažnom porušení aj týchto práv, mal aj v tomto prípade k dispozícii účinný právny prostriedok nápravy v rámci všeobecného súdnictva, a to dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom) vo vzťahu a prostredníctvom označených procesných práv.

Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ ani proti prípadnému porušovaniu týchto základných práv a slobôd nevyužil dovolanie a pridržieval sa argumentácie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť, pretože nevyčerpal možnosť podania dovolania podľa § 236 a nasl. OSP ako účinného opravného prostriedku, hoci na to mal právo.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, neprichádzalo do úvahy zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami (zrušiť napadnuté rozhodnutie a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie, priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov právneho zastúpenia), rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2012